

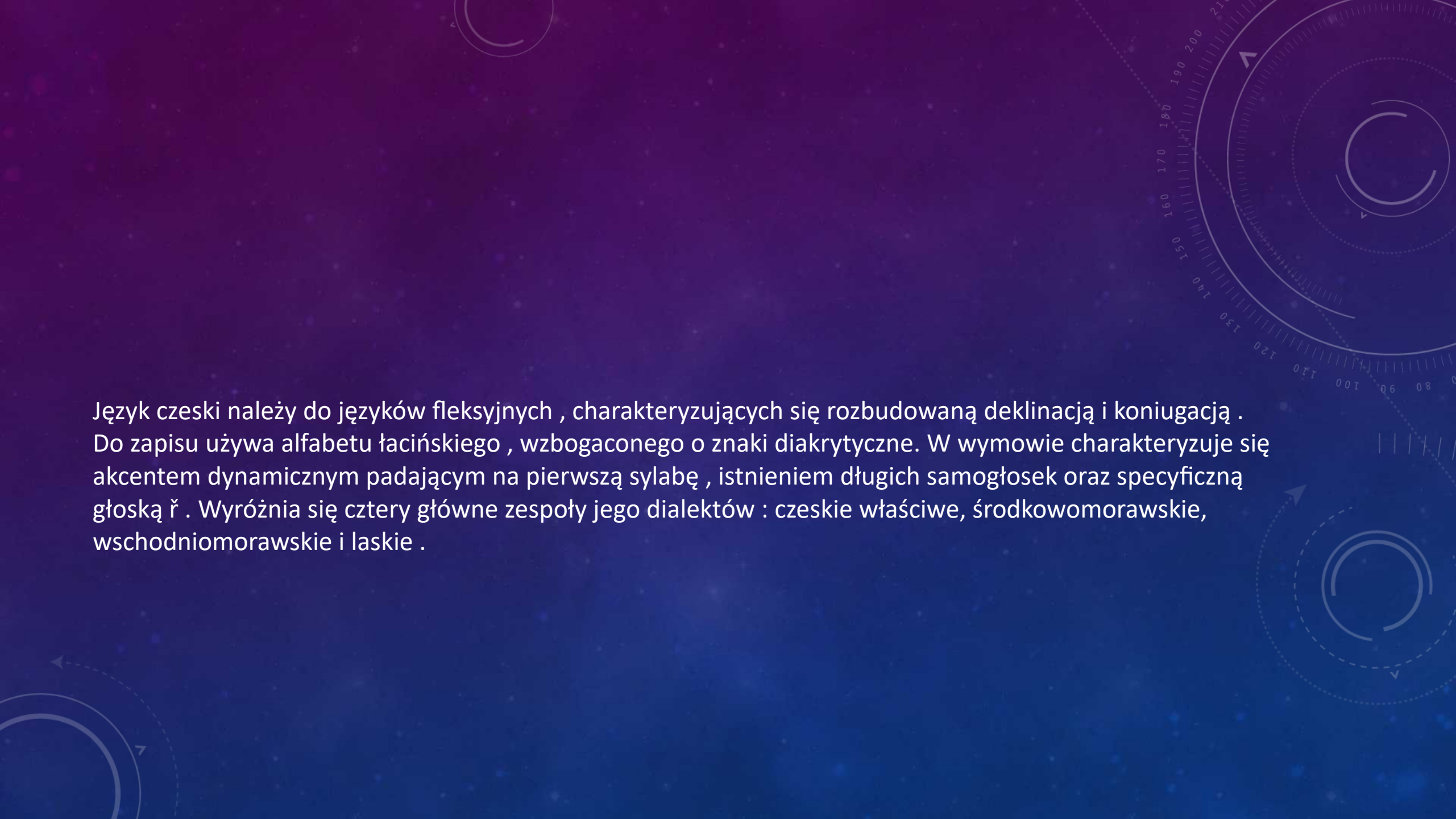
The background is a gradient of dark blue and purple, transitioning from a lighter purple at the top to a darker blue at the bottom. It is decorated with various geometric elements: concentric circles, arcs, and dashed lines. Some of these elements have small arrows indicating a clockwise or counter-clockwise direction. A large, semi-circular scale with numerical markings (40, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260) is visible on the left side. The overall aesthetic is modern and technical.

JĘZYK CZESKI

JAKUB KIMAK

OGÓLNE INFORMACJE O JĘZYKU

Język czeski jest to język z grupy języków zachodniosłowiańskich , stanowiących część rodziny języków indoeuropejskich . Najbliżej spokrewniony jest ze słowackim , śląskim , polskim , kaszubskim oraz dwoma językami łużyckimi .

Język czeski należy do języków fleksyjnych , charakteryzujących się rozbudowaną deklinacją i koniugacją . Do zapisu używa alfabetu łacińskiego , wzbogaconego o znaki diakrytyczne. W wymowie charakteryzuje się akcentem dynamicznym padającym na pierwszą sylabę , istnieniem długich samogłosek oraz specyficzną głoską ř . Wyróżnia się cztery główne zespoły jego dialektów : czeskie właściwe, środkowomorawskie, wschodniomorawskie i laskie .

OBSZAR WYSTĘPOWANIA

Jest językiem ojczystym dla ok. 12 milionów ludzi, z tego ponad 10 milionów to mieszkańcy Czech . Resztę stanowią przede wszystkim imigranci i ich potomkowie w krajach, takich jak Słowacja , Stany Zjednoczone , Kanada , Niemcy , Austria , Australia czy Ukraina . Jest na 73. miejscu wśród najczęściej używanych języków świata.

ALFABET

Alfabet składa się z 42 liter:

A, Á, B, C, Č, D, Ď, E, É, Ě, F, G, H, Ch, I, Í, J, K, L, M, N, Ň, O, Ó, P, Q, R, Ř, S, Š, T, Ť, U, Ú, Ů, V, W, X, Y, Ý, Z, Ž.

A a	Á á	B b	C c	Č č	D d	Ď ď	E e	É é	Ě ě	F f
á	dlouhé á	bé	cé	čé	dé	ďé	é	dlouhé é	ije, é s háčkem	ef
/a/	/a:/	/b/	/ts/	/tʃ/	/d/	/ɟ/	/ɛ/	/ɛ:/	/ɛ, jɛ/	/f/
G g	H h	Ch ch	I i	Í í	J j	K k	L l	M m	N n	Ň ň
gé	há	chá	í, měkké í	dlouhé í	jé	ká	el	em	en	eň
/g/	/ɦ/	/x/	/i/	/i:/	/j/	/k/	/l/	/m/	/n/	/ɲ/
O o	Ó ó	P p	Q q	R r	Ř ř	S s	Š š	T t	Ť ť	
ó	dlouhé ó	pé	kvé	er	eř	es	eš	té	ťé	
/o/	/o:/	/p/	/kv/	/r/	/ʀ, ʁ/	/s/	/ʃ/	/t/	/tʃ/	
U u	Ú ú	Ů ů	V v	W w	X x	Y y	Ý ý	Z z	Ž ž	
ú	dlouhé ú	ů s kroužkem	vé	dvojitě vé	iks	ypsilon, tvrdé ý	dlouhé ypsilon	zet	žet	
/u/	/u:/	/u:/	/v/	/v/	/ks, gz/	/ɪ/	/i:/	/z/	/ʒ/	

ZNAKI DIAKRYTYCZNE

Znaki diakrytyczne to kreseczka (čárka) Wydłuża np.: indiskrétní(niedyskretny)
kółko (kroužek) czytane jako „uo” nedůtklivý(opryskliwy)
daszek (háček, ě i ě to również litery z daszkami). Zmiękcza np.: čerstvý(świeży)

KODOWANIE

Kod języka ISO 639-1 dla języka czeskiego jest „cs”

Dla ISO 639-2 „cze/ces”

Język czeski jest też kodowany w UTF-8

A	Á	B	C	Č	D	Ď	E
U+0041	U+00C1	U+0042	U+0043	U+010C	U+0044	U+010E	U+0045

É	Ě	F	G	H		I	Í
U+00C9	U+011A	U+0046	U+0047	U+0048	U+F00B	U+0049	U+00CD

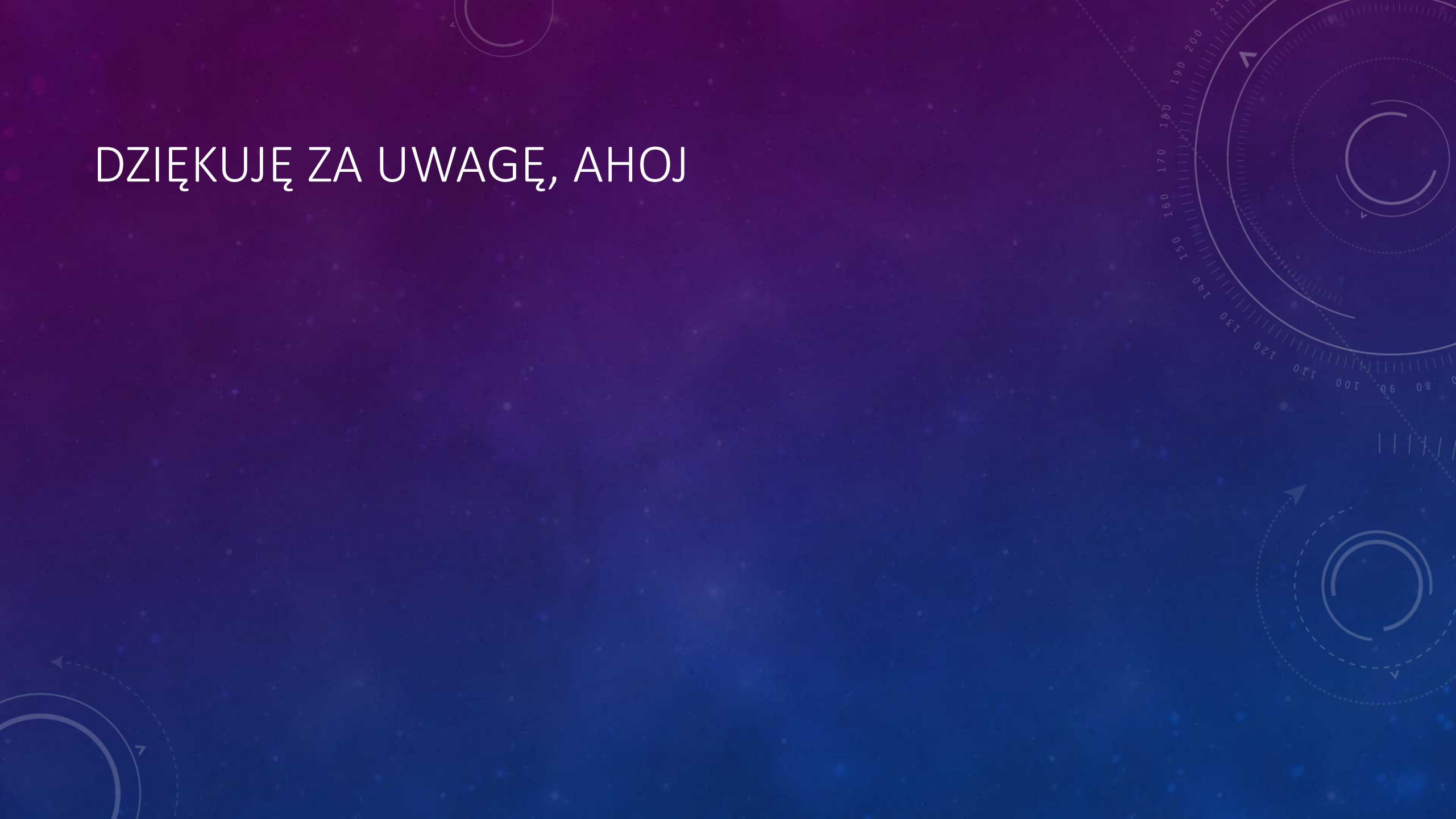
J	K	L	M	N	Ň	O	Ó
U+004A	U+004B	U+004C	U+004D	U+004E	U+0147	U+004F	U+00D3

P	Q	R	Ř	S	Š	T	Ť
U+0050	U+0051	U+0052	U+0158	U+0053	U+0160	U+0054	U+0164

U	Ú	Ů	V	W	X	Y	Ý
U+0055	U+00DA	U+016E	U+0056	U+0057	U+0058	U+0059	U+00DD

Z	Ž
U+005A	U+017D

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ, AHOJ

ZNAKI DIAKRYTYCZNE

Kreseczka nad samogłoską oznacza długą wymowę.

Ů odpowiada polskiemu ó i wymawia się identycznie jak ú, ale ů nie pojawia się na początku wyrazów, a ú pojawia się w środku tylko w wyrazach obcych i złożeniach.

l i y oraz í i ý wymawia się jednakowo, z jednym wyjątkiem: t, d, n w wyrazach rdzennie czeskich przed i i í wymawia się jak ř, ř, ř.

Ny, ný oraz ni i ní w wyrazach obcych wymawia się możliwie twardo, w sposób trudny dla Polaka, jak w angielskim knee – kolano. Również si, zi, ci wymawia się możliwie twardo, jak w wyrazach sinus, bezimienny, cirrus.

Czeskie samogłoski krótkie i długie zazwyczaj odpowiadają pod względem barwy polskim (zobacz [ɛ], [ä], [u]). Jedynie czeskie o/ó jest zwykle nieco węższe [ɔ] (niekiedy, zwłaszcza w Pradze i Czechach właściwych jak polskie: [ɔ]), czeskie i/y wymawia się pośrednio między polskimi i a y ([ɪ]) (í/ý ma barwę polskiego i ([i])), a krótkie u niekiedy interpretuje się jako [ʊ].

Ě odpowiada polskiemu ie, z tym, że jedynie ř, ř, ř wymawia się jak ře, ře, ře; ř, ř, ř wymawia się raczej jak bje, pje, wje. ř wymawia się jak řne. inne spółgłoski, w tym ř, w ogóle nie ulegają zmiękczeniu.

Połączenia ou i obce au wymawia się jak jedną sylabę, czyli oł, ał.

R i l między spółgłoskami i na końcu wyrazu po spółgłosce są zgłoskotwórcze (tworzą sylaby)

ř, ř wymawia się jak bardzo krótkie ř, ř. (Mają się do t, d tak jak polskie ř, ř do c, dz.)

ř równa się polskiemu ř.

ZNAKI DIAKRYTYCZNE

Š, č, ž odpowiadają polskim sz, cz, ż, a ich wymowa jest pośrednia między sz, cz, ż, a ś, ć, ź.

Ř odpowiada polskiemu rz, a jego wymowa, w przybliżeniu r + ž (lub r + sz, kiedy polskie rz wymawia się jak sz) jednocześnie, jest trudna nawet dla niektórych Czechów.

Dwuznak ch w słownikach traktuje się jak osobną literę znajdującą się po h (Ale normalnie tylko c jest wielkie, np.: Chtěl být blíže k přírodě. – Chciał być bliżej przyrody.). Wymawia się go bezdźwięcznie, jak polskie ch, natomiast h wymawia się dźwięcznie.

V odpowiada polskiemu w.

Litery j na początku wyrazu przed spółgłoskami wymawia się, np. jsem /jsem/ (jestem), jméno /jméno/ (imię). Tylko potocznie nie wymawia się, np. jsem /sem/ (jestem), jméno /méno/ (imię).

Inaczej niż w polskim podwójne spółgłoski wymawia się jak jedną, np. panna /pana/ (dziewica).

Pojawiające się w wyrazach obcych dž wymawia się jak polskie dž .

G, x, q, w i ó używa się wyłącznie w wyrazach obcych, np. hamburger, galaxie (galaktyka), tón (ton).

Miękkotematowe rzeczowniki żeńskie obcego pochodzenia (jak wyżej wspomniane galaxie, Lucie, Francie) wymawia się odpowiednio /galaksije/, /lucije/, /francije/. Zasadniczo wszystkie połączenia i- z samogłoskami w wyrazach obcego pochodzenia wymawiane są jako /ij-/ (np. impresionista wymawiany jest jako /impresijonista/).

Partykuła ne z czasownikami pisana jest łącznie, inaczej niż w języku polskim: nepoužívám (nie używam).

Akcent pada zawsze na pierwszą sylabę.